

Sveriges genomförande av EU:s strategi för Östersjöregionen 2022–2023

Innehållsförteckning

1. Förord	3
2. Om EU:s Östersjöstrategi	4
2.1 Bakgrund	4
2.2 Struktur och mål	5
2.2.1 Myndigheter som har uppdragits att bidra till genomförandet av strategin	6
3. Det svenska ordförandeskapet	6
3.1 Bakgrund	6
3.2 Fokusområden	7
3.3 Organisation	7
3.4 Genomförande	8
3.4.1 Hösten 2022	8
3.4.2 Våren 2023	9
4. Resultat av nationellt arbete med strategin under 2022 och 2023	10
4.1 Sveriges bidrag till att uppfylla strategins mål	10
4.1.1 Rädda havsmiljön	10
4.1.2 Länka samman regionen	13
4.1.3 Öka välståndet	14
4.2 Verksamhet inom strategins nätverk och samarbetskonstellationer	16
4.3 Nyttan och resultat för den egna organisationen	20
4.4 Synergier mellan och inom myndigheter och näringsliv i regionen	24
5. Sammanfattning	27

1. Förord

EU:s strategi för Östersjöregionen (EUSBSR) är en makroregional strategi som utgör en plattform för samarbete mellan myndigheter och organisationer i Östersjöregionen. Sedan Rysslands anfallskrig mot Ukraina har utmaningarna i regionen både vidgats och fördjupats. I tider av kris ökar vikten av samarbete för att bemöta svåra utmaningar och där är Östersjöregionen inget undantag.

Samordningsansvaret för strategin ligger hos regeringen. I Sverige har genomförandet av strategin under åren byggts upp på alla nivåer: lokalt, regionalt och nationellt samt inom näringsliv och det civila samhället. Regeringen uppdrar i sin tur en rad myndigheter att medverka till genomförandet av strategin.

Denna sammanställning summerar det svenska genomförandet av EU:s Östersjöstrategi under 2022 och 2023 på basis av de rapporter som inkommit från berörda myndigheter till Regeringskansliet. Rapporten belyser insatser, projekt, och uppnådda resultat som har genomförts för att bidra till strategins tre övergripande mål: rädda havsmiljön, länka samman regionen och öka välbefindandet. Den ger även en inblick i hur olika sektorer har samarbetat för att nå gemensamma mål. Givet den variationsnivå vad gäller såväl metod som detaljnivån i rapporteringen, bör denna sammanställning inte betraktas som en heltäckande redogörelse för samtliga svenska aktiviteter inom ramen för EU:s Östersjöstrategi. Här ges en översikt av de huvudsakliga bidragen från myndigheter och länsstyrelser under det angivna tidsintervallet.

Därtill redogörs för Sveriges ordförandeskap i strategin under perioden 1 juli 2022 till 30 juni 2023, inklusive de särskilda fokusområden och initiativ som präglade denna period. Av bilagan framgår möten och aktiviteter under ordförandeskapsåret.

2. Om EU:s Östersjöstrategi

2.1 Bakgrund

EU:s strategi för Östersjöregionen (EUSBSR) grundades under svenskt EU-ordförandeskap 2009 och är en av fyra makroregionala EU-strategier.

Strategin utgör ett samarbetsinitiativ mellan EU:s Östersjöländer och syftar till att hantera olika utmaningar och behov i regionen som är svåra att lösa på egen hand. Genom samarbete mellan aktörer från nationella, regionala och lokala myndigheter, icke-statliga organisationer, akademiska institutioner och näringslivet, strävar strategin efter att skapa en sammanhållen och hållbar utveckling i Östersjöregionen. Detta inkluderar exempelvis att ta itu med miljöproblem som föroreningar och biodiversitetsförlust, förbättra transport- och energinätverk, samt stärka den ekonomiska konkurrenskraften och den sociala sammanhållningen i regionen.

I strategin identifieras och prioriteras projekt och initiativ som kan ge konkreta och mätbara resultat. Genom att fokusera på specifika insatsområden och facilitera finansiering och resurser från olika EU-program, såsom Interreg Östersjöprogrammet¹ och andra strukturfonder, möjliggör Östersjöstrategin en effektiv implementering av dessa projekt.

De länder som ingår i strategin är:

- Sverige
- Finland
- Danmark
- Estland
- Lettland
- Litauen
- Polen
- Tyskland

Strategin är EU-intern vilket innebär tredjelandssamarbete med de länder i Östersjöregionen som inte är medlemmar i EU, i dag Norge och Island. Tidigare har tredjelandssamarbete funnits med Ryssland och Belarus, men sedan Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har båda länderna suspenderats från alla samarbeten kopplade till Östersjöstrategin.

¹ Interreg Östersjöprogrammet 2021-2027 är ett transnationellt samarbetsprogram i Östersjöregionen. Både offentliga och privata aktörer från Danmark, Estland, Finland, Lettland, Litauen, Polen, Sverige och Tyskland, samt delar av Norge kan söka medel från programmet.

Samordningsansvaret för strategin ligger i Sverige hos regeringen. Det departement som representerar Sverige på tjänstemannanivå i högnivågruppen för nationella koordinatörer är Statsrådsberedningen. De nationella koordinatörerna ansvarar för strategins genomförande både på nationell och regional nivå. Regeringen uppdrar också en rad myndigheter att medverka till genomförandet av strategin i Sverige. Ett nytt samlat regeringsbeslut för detta myndighetsuppdrag togs fram i december 2021.

2.2 Struktur och mål

Östersjöstrategin styrs av sin handlingsplan, som är strukturerad kring tre övergripande mål:

- Rädda havsmiljön: Att skydda och förbättra Östersjöns marina miljö.
- Länka samman regionen: Att förbättra transport- och energiförbindelser för att stärka regionens sammanhållning och tillgänglighet.
- Öka välbefindandet: Att stimulera ekonomisk tillväxt och social utveckling genom innovation och utbyte.

Målen realiserar genom 14 prioriterade områden som täcker allt från transport och energi till kultur, turism, bioekonomi och utbildning. Varje område drivs av koordinatörer från medlemsstaternas myndigheter eller departement, vilka samarbetar för att främja integrerade och effektiva insatser över hela regionen. Strategin innebär inga nya medel, ingen ny lagstiftning och inga nya institutioner.

Ordförandeskapet för EU:s Östersjöstrategi roterar årligen mellan de deltagande länderna, vilket ger varje land möjligheten att leda och påverka strategins inriktning.

2.2.1 Myndigheter som har uppdragits att bidra till genomförandet av strategin

- Folkhälsomyndigheten
- Havs- och vattenmyndigheten
- Kemikalieinspektionen
- Kustbevakningen
- Läkemedelsverket
- Länsstyrelserna (21 st)
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
- Naturvårdsverket
- Post- och telestyrelsen
- Sjöfartsverket
- Socialstyrelsen
- Statens jordbruksverk
- Statens veterinärmedicinska anstalt
- Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige
- Sveriges geologiska undersökning
- Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut
- Tillväxtverket
- Trafikverket
- Transportstyrelsen

Under åren 2022 och 2023 har ett antal myndigheter uppdragits att bidra till genomförandet av Östersjöstrategin. Enligt uppdraget har samtliga myndigheter rapporterat hur deras verksamheter har bidragit till att uppfylla de strategiska målen inom sina respektive områden. Rapporterna ligger i sin tur till grund för denna sammanställning.

3. Det svenska ordförandeskapet

3.1 Bakgrund

Mellan den 1 juli 2022 till den 30 juni 2023 var Sverige ordförande för EU:s strategi för Östersjöregionen. Ordförandeskapet var inriktat på att stärka och utveckla genomförandet av strategin och dess handlingsplan med särskilt fokus på att utveckla nya samarbetsformer för stöd till Ukraina.

Ordförandeskapet inleddes med ett upptaktsmöte i Stockholm i början av september. Kretsen av nationella samordnare från Sverige, Finland,

Danmark, Estland, Lettland, Litauen, Polen och Tyskland möttes vid åtta tillfällen. I december 2022 hölls en konferens om Ukraina i Stockholm, som blev startpunkten för ett antal konkreta samarbeten inom strategin. Ett avslutande event hölls i Visby i juni 2023 som också till stora delar fokuserade på samarbete med Ukraina.

Sverige representerade även strategin vid ett högnivåmöte i april 2023, i samband med den makroregionala strategivecka som årligen arrangeras av EU-kommissionen i Bryssel. Vidare representerade Sverige strategin i kretsen av de fyra makroregionala strategiernas triomöten under ordförandeskapsåret. Under våren 2023 sammanföll rollen som ordförandeland i både EU:s Östersjöstrategi och EU:s ministerråd. Detta innebar att Sverige ledde arbetet i EU:s ministerråd rörande samtliga EU:s fyra makroregionala strategier. På basis av EU-kommissionens senaste genomföranderapport om EU:s makroregionala strategier, antogs rådsslutsatser vid Allmänna rådets möte i juni.

3.2 Fokusområden

Ordförandeskapen innan Sveriges (Finland, Tyskland och Litauen) präglades av att ta fram en ny handlingsplan. Fokus för Sveriges ordförandeskap i strategin var att verka för att handlingsplanen genomförs. En särskild prioritering var att utveckla nya samarbetsformer med Ukraina.

3.3 Organisation

Vid Regeringskansliet har arbetet med ordförandeskapet internt samordnats av Statsrådsberedningen i nära samarbete med Landsbygds- och infrastrukturdepartementet. Föreningen Norden har inom ramen för sin befintliga verksamhet samarbetat med Statsrådsberedningen och utgjort ett administrativt stöd under ordförandeskapsåret. Regeringskansliet har även haft ett nära samarbete med Svenska institutet, framförallt i frågan om etablerandet av samarbetsformer med Ukraina.

Det svenska ordförandeskapet har utnyttjat det administrativa stödet Baltic Sea Strategy Point (BSP) för att ordna möten för de nationella koordinatorena. Ordförandeskapet har också samarbetat med EU-kommissionen som ansvarar för den övergripande övervakningen av strategin och som stöttar ordförandeskapet genom kompetenscentret för makroregionala strategier inom generaldirektoratet för regional- och statspolitik (GD Regio). Tidigare svenska ordförandeskap för strategin i Sverige (2009 och 2016/2017) har sammanfallit med ansvar för anordnandet

av strategins Årliga forum. Denna gång står Sverige istället värd för forumet den 30–31 oktober 2024 i Visby, Gotland.

3.4 Genomförande

Se bilaga med lista över samtliga möten.

3.4.1 Hösten 2022

3.4.1.1 Upptaktsmöte i Stockholm 6–7 september

Ett upptaktsmöte ägde rum i Stockholm den 6–7 september, där ett 70-tal företrädare för strategin deltog, bl. a. gruppen för nationella koordinatörer, företrädare och koordinatörer för samtliga prioriteringsområden, generaldirektoratet för regional- och statspolitik (GD Regio), strategins medlemsstater, myndigheter och organisationer. Mötesdagarna blev en nystart för arbetet och en uppstart för det svenska ordförandeskapet. Som ett led i arbetet med genomförandet diskuterade deltagarna fyra frågor: 1) format för implementering; 2) finansiering; 3) hur engagemang kan skapas hos intressenter samt 4) metoder för att övervaka och utvärdera de mål som sätts upp i handlingsplanen.

3.4.1.2 Möte med Baltic Sea Strategy point (BSP) 24 oktober

Ett nytt inslag i den senaste handlingsplanen för strategin är Baltic Sea Strategy Point (BSP); ett tekniskt, administrativt och kompetensutvecklande stöd för hela strategin med fokus på ordförandeskapet. För det svenska ordförandeskapet var det viktigt att få igång BSP:s arbete med tydliga förväntningar och prioriteringar från start. Ett uppstartsmöte ägde rum i Stockholm den 24 oktober.

3.4.1.3 Konferens om Ukraina 8 december

Den 8 december anordnade det svenska ordförandeskapet, i samarbete med Svenska institutet, ett heldagsevent med syfte att undersöka samarbetsformer mellan aktörer inom Östersjöstrategin och Ukraina. Initiativet utgjorde en första dialog kring konkreta områden för samarbete till stöd för Ukraina. De fyra tematiska områdena som diskuterades var: 1) Ekosystemet med särskilt fokus på vattenförsörjning/reningsverk i Ukraina efter kriget; 2) Stärka och utveckla distansundervisning för ukrainska elever och studenter under kriget men även efteråt; 3) Utbildning av medicinsk personal i Ukraina med användning av folkhögskolor, icke formella utbildningar samt 4) Utveckla sjöfarten efter kriget, på Svarta Havet samt på floder och kanaler, samt hjälpa till med att utbilda sjöbefäl i Ukraina.

Den inledande delen av eventet hölls i hybridform med medverkan av statssekreterare Christian Danielsson och Ukrainas statssekreterare för EU-integration, Ihor Korkhovi. Företrädare för akademien och EU-kommissionen var också representerade, liksom Ukrainas ambassadör i Sverige, Andrij Plachotnjuk. Cirka 300 personer, inom såväl Östersjö- som Donaustrategin, följde eventet. Den andra delen av eventet var digitalt och bestod av tematiska workshops arrangerade av Föreningen Norden och Svenska institutet. Konferensen blev startpunkten för ett antal konkreta samarbeten inom strategin, t.ex. inom civilsäkerhet där hittills ca 40 000 sjukvårdare utbildats. Vidare har konferensen resulterat i minst tre pågående initiativ: stöd till ukrainska sjöfartsstudenter (PA Ship/Safe), utveckling av initiativ för rening av avloppsvatten (PA Nutri/Bioeconomy/Hazards) och stöd till distansutbildning (PA Education). Samarbetet med Ukraina prioriterades under hela det svenska ordförandeskapet för strategin.

3.4.2 Våren 2023

3.4.2.1 EU-kommissionens makroregionala strategivecka (MRS-vecka) i Bryssel 24-28 april

EU-kommissionen (GD Regio), arrangerar varje vår en makroregional strategivecka i Bryssel där aktörer som på olika nivåer företräder de fyra makroregionala strategierna (MRS) bjuds in. 2023 arrangerades veckan den 24–28 april under temat ”Transform to Thrive” och centrerades kring tre ämnen; ”Energy, Skills and Funding”. Svenska ordförandeskapet representerades av statssekreterare Christian Danielsson vid öppningsceremonin. Paneldiskussionen tog avstamp i EU-kommissionens fjärde rapport om genomförandet av de fyra makroregionala strategierna. Sverige representerades därefter på tjänstemannanivå i det Högnivåmöte som EU-kommissionen arrangerar under veckan, där samtliga EU-medlemsstater tillsammans med de fyra makroregionala strategiernas trioländer närvarade. Sverige representerade även Östersjöstrategin under det 4 MRS triomöte som också anordnades i anslutning till veckan.

3.4.2.2 Avslutande konferens i Visby 4–6 juni

I samarbete med Region Gotland, Svenska institutet och Föreningen Norden arrangerades den 4-6 juni ett avslutande event i Visby. Ett 70-tal deltagare var på plats och ytterligare ett 30-tal deltog digitalt. Inbjudna till eventet var aktörer som på olika sätt företräder strategin i dess medlemsländer, EU-kommissionen samt andra aktörer på departements- och myndighetsnivå. EU-minister Jessika Roswall deltog vid eventets öppnande, tillsammans med EU-kommissionen och Region Gotland. Programmet

innehöll bland annat en workshop om samarbetsformer för stöd till Ukraina. Aktörer från Ukraina och Donauregionen deltog via länk. Därtill skedde en överlämning från det svenska ordförandeskapet till det lettiska ordförandeskapet under eventet.

3.4.2.3 Rådsslutsatser på EU-kommissionens fjärde rapport om de fyra makroregionala strategiernas genomförande 2020-2022

EU-kommissionen rapport om genomförandet av de fyra makroregionala strategiernas (MRS) presenterades i december 2022. Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd förhandlade under våren fram rådsslutsatser på basis av rapporten, vilka antogs vid Allmänna rådets möte den 27 juni. Slutsatserna lyfter bland annat vikten av att EU:s makroregionala strategier fortsätter att stödja Ukraina i så stor utsträckning som möjligt.

4. Resultat av nationellt arbete med strategin under 2022 och 2023

4.1 Sveriges bidrag till att uppfylla strategins mål

Genomförandet av EU:s Östersjöstrategi under 2022–2023 har karaktäriserats av ett omfattande och tvärssektoriellt samarbete mellan svenska myndigheter. Myndigheterna har genomfört en rad EU-finansierade projekt som har bidragit till strategins mål på olika sätt och som flera myndigheter uppger spelar en central roll i att främja en hållbar och integrerad utveckling i Östersjöregionen. Nedan följer en sammanfattning som är organiserad efter strategins tre övergripande mål; rädda havsmiljön, länka samman regionen och öka välbefindandet. Inom varje avsnitt presenteras relevanta projekt och samarbeten som bidrar till dessa mål.

4.1.1 Rädda havsmiljön

Delmålet *Rädda havsmiljön* syftar till att bevara och återställa marina ekosystem och säkerställa en hållbar användning av havsresurser. Detta inkluderar att minska föroreningar, skydda hotade arter och habitat, och främja en integrerad havsförvaltning. Myndigheter på olika nivåer har genomfört en rad projekt och samarbeten för att adressera dessa utmaningar och förbättra havsmiljön i regionen.

Havs- och vattenmyndigheten har varit en aktivt deltagande aktör i flera projekt som bidrar till att skydda Östersjöns miljö. Projektet eMSP-NBSR, som finansieras genom Europeiska havs- och fiskefonden och leds av Nederländerna mellan år 2021 och 2024, fokuserar på ekosystembaserad havsplanering och involverar forskare för att stärka samarbetet mellan

förvaltning och universitet. Under 2022 avslutades Interreg-projektet Capacity4MSP, som syftade till att stärka kapaciteten hos aktörer och beslutsfattare inom havsplanering genom intensifierad dialog och kunskapsutbyte. Havs- och vattenmyndigheten har också deltagit i projekt som NonHazCity 3 och EMPEREST, som bidrar till att minska förekomsten av farliga ämnen i Östersjön. Kustbevakningen har parallellt deltagit i projektet IMAROS, som syftar till att förbättra förmågan till miljöräddning vid utsläpp av bränslen och farliga ämnen. Dessutom kommer Kustbevakningen att ingå som projektpartner när IMAROS II påbörjas under 2024.

Vidare har Kemikalieinspektionen bidragit till arbetet med att minska skadliga ämnen genom projektet LIFE AskREACH, som ökar konsumenternas information om farliga ämnen i varor via Kemikalieappen. Projektet pågick från 2017 till 2023 och finansierades delvis av EU:s LIFE-fond.² Appen drivs sedan 2023 vidare av Sveriges konsumenter. Ett annat framträdande projekt är Partnership for the Assessment of Risks from Chemicals, som syftar till att förbättra kemikaliekontrollen inom EU. Kemikalieinspektionen arbetar aktivt i projektets strategiska och operativa styrelser för att säkerställa att forskningsresultaten blir regulatoriskt relevanta och tillämpbara.

Sveriges geologiska undersökning har också deltagit i flera projekt som stöder Östersjöstrategins mål om att rädda havsmiljön. Bland dessa finns projektet HazArctic som syftar till att öka kunskapen om sura sulfatjordar i Sverige, Finland, Ryssland och Norge, finansierat av KolArctic CBC och Sveriges geologiska undersökning. Ett annat projekt är KLIVA, som utförs i samarbete med myndigheter från Sverige och Finland, och syftar till att minska påverkan från sur sulfatjord i Bottenvikens kustområden, finansierat av Interreg–Botnia Atlantica och Sveriges geologiska undersökning. Myndigheten uppger också att den bidrar till den nationella havsplaneringen genom att utveckla art- och habitatdata för Havs- och vattenmyndighetens miljöbedömningsverktyg Symphony.

Regeringsuppdraget om förorenade sediment har också varit relevant för myndighetens arbete inom Östersjöstrategin, där Sveriges geologiska undersökning tillsammans med andra myndigheter har arbetat för att förbättra hanteringen av förorenade sedimentområden. En annan av dessa myndigheter är Naturvårdsverket, som 2023 inledde en satsning på

² Läs mer på [LIFE – bidrag till miljö, klimat och naturprojekt \(naturvardsverket.se\)](https://naturvardsverket.se)

förorenade sediment inom ramen för samarbetet Helsingforskonventionen (HELCOM³). Naturvårdsverket arbetar även för att minska marint skräp och farliga ämnen samt skydda sjöfåglar och marina däggdjur som tumlare och sälar genom HELCOM.

Utöver Naturvårdsverket har bland annat Läkemedelsverket varit aktivt i HELCOM. Läkemedelsverket har också deltagit i genomförandet av Baltic Sea Action Plan samt varit ordförande för arbetsgruppen inom EU-kommissionens expertgrupp Human Pharmaceutical Committee, som fokuserar på att stärka miljöaspekterna i lagstiftningen för humanläkemedel. Läkemedelsverket har även arbetat inom Kunskapscentrum för läkemedel i miljön (KC) och deltagit i Nordiska Ministerrådets expertgrupp för AMR.

Under 2022 och 2023 har Jordbruksverket deltagit i flera EU-finansierade projekt som är kopplade till Östersjöstrategin, och Östersjön i synnerhet. Ett projekt är Rich Waters inom EU:s miljöprogram LIFE IP, som syftar till att förbättra vattenmiljön genom att testa ny teknik och utveckla nya metoder för vattenförvaltning. Projektet, som startade 2017 och pågår till 2024, fokuserar på vattenplanering, övergödning, internbelastning, konnektivitet och miljögifter. Jordbruksverket har också varit en partner i Interregprojektet Waterdrive under åren 2019–2021, som fokuserar på att minska näringsläckage från jordbruk genom utveckling av samverkansmodeller och digitala underlag. Under 2022 och början av 2023 fortsatte projektgruppen att träffas för att framför allt följa upp hur de nya strategiska planerna för den gemensamma jordbrukspolitiken utformades.

Inom ramen för Transportstyrelsens ansvarsområden har myndigheten arbetat med uppföljning och tillsyn av regelverket om svavelhalt i marina fartygsbränslen, där Transportstyrelsen övervakar att fartyg följer de strikta svavelreglerna inom Östersjöns svavelkontrollområde (SECA). Ett annat projekt handlar om anslutning av tankfartyg till landström, vilket bidrar till att minska utsläppen när fartygen ligger i hamn. Transportstyrelsen har också arbetat med reglering av batteridrivna fartyg och utsläpp av skrubbevatten samt säkerställande av god tillgång till svensk sjöpersonal, bland annat i samarbete med Havs- och vattenmyndigheten.

Även de 21 länsstyrelserna har engagerat sig i flera EU-finansierade projekt som stöder strategins mål att rädda havsmiljön. Ett exempel är Life Coast

³ Kommissionen för skydd av Östersjöns marina miljö – även känd som Helsingforskommissionen (HELCOM) – är en mellanstatlig organisation (IGO) och en regional havskonvention i Östersjöområdet. HELCOM är en regional plattform för miljöpolitik och grundades 1974 för att skydda Östersjöns marina miljö från alla föroreningskällor.

Adapt som Länsstyrelsen Blekinge driver för att skydda kuster mot erosion och anpassa dem till klimatförändringar genom naturbaserade lösningar som återställande av sanddyner och våtmarker.

Därutöver uppger Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut att det har bidragit till genomförandet av EU:s strategi för Östersjöregionen genom flera framträdande projekt. Ett av dessa är projektet ClimeMarine som syftar till att integrera klimatförändringsaspekter i marin planering och stödja ekosystembaserad förvaltning av svenska hav. Projektet, som finansieras av Formas, genomfördes i samarbete med Havs- och vattenmyndigheten, Sveriges geologiska undersökning och Göteborgs universitet under perioden 2018–2022. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut har även deltagit i projektet Baltic Data Flows, som koordineras av HELCOM och finansieras delvis av EU via ”the Connecting Europe Facility”. Detta projekt syftar till att förbättra spridningen och harmoniseringen av marina miljöövervakningsdata från Östersjöområdet.

4.1.2 Länka samman regionen

Flera svenska myndigheter rapporterar att arbetet med delmålet *Länka samman regionen* har varit centralt i deras verksamhet under 2022 och 2023. Detta delmål syftar till att förbättra infrastrukturen, underlätta transport och kommunikation, samt stärka samarbeten och nätverk mellan länderna i Östersjöregionen. Genom olika EU-finansierade projekt har myndigheterna arbetat med att utveckla och förbättra både fysisk och digital infrastruktur, vilket bidrar till ökad integration och samverkan i regionen.

Ett framträdande projekt som Sjöfartsverket har deltagit i är WINMOS III, som syftar till att effektivisera vintersjöfarten och säkerställa nödvändiga resurser och kunskap för isbrytning. Projektet, som finansieras av CEF-programmet och leds av Sjöfartsverket, inkluderar medverkan från finska och estniska myndigheter och omfattar bland annat byggnation av en ny svensk stor isbrytare samt utveckling av ledningssystem och gemensam utbildning av isbrytarpersonal.

Ett annat exempel är Baltic Sea e-Nav, som beviljades finansiering från EU-programmet Interreg Baltic Sea. Projektet använder Östersjön som testbädd för utveckling och testning av nästa generations sjökortsprodukter och sjökortsstandarder baserade på IHO:s nya S-100 standard. Dessutom ingår Sjöfartsverket som partner i MaDaMe-projektet, som koordineras av Finland och syftar till att utveckla nya navigationstjänster baserade på S-100 standarden. Även Kustbevakningen deltar i projekt kopplat till marina

transporter. Ett av dessa är Sjögränsprojektet som finansieras av BMVI-instrumentet och syftar till att förbättra gränskontrollen till havs genom informationsutbyte och praktisk samverkan mellan berörda myndigheter.

Post- och telestyrelsen framhåller att de har spelat en viktig roll i att stärka den digitala infrastrukturen i regionen. Myndigheten ansvarar för Sveriges del i förvaltningen av EU-fonden CEF2 Digital, som stödjer både offentliga och privata investeringar i infrastruktur för digital konnektivitet. Sverige har fått en förhållandevis stor tilldelning av den totala EU-budgeten, vilket inkluderar projekt som ökar kapaciteten och robustheten i den digitala infrastrukturen längs Norrlandskusten och kopplar samman norra Sverige med Norge. Dessutom deltar Post- och telestyrelsen i ett nordiskt-baltiskt projekt om digital inkludering, finansierat av Nordiska Ministerrådet och utfört av Nordregio, som syftar till att främja samarbete och erfarenhetsutbyte mellan utövare och beslutsfattare.

Trafikverket uppger att de har bidragit till delmålet Länka samman regionen genom flera EU-finansierade projekt och samarbetsinitiativ som syftar till att förbättra transportvillkoren och stödja hållbar utveckling i Östersjöregionen. Ett av dessa projekt är Europe's Rail, ett europeiskt partnerskap för järnvägsforskning och järnvägsinnovation, som löper från 2021 till 2027 och syftar till att skapa ett flexibelt och pålitligt europeiskt järnvägsnät med hög kapacitet. Ett annat projekt är ScanMed RFC, en järnvägskorridor från Skandinavien till Medelhavet som medfinansieras genom Connecting Europe Facility (CEF). Projektet fokuserar på att förbättra järnvägstransporternas effektivitet och miljöprestanda.

4.1.3 Öka välståndet

Det tredje och sista delmålet *Öka välståndet* har genomsyrat flera svenska myndigheters verksamhet under 2022 och 2023. Detta delmål fokuserar på att främja ekonomisk tillväxt, innovation, och social inkludering i Östersjöregionen. Genom olika EU-finansierade projekt rapporterar myndigheterna att de har bidragit till att skapa förutsättningar för hållbar ekonomisk utveckling och stärkt samarbete mellan länderna i regionen.

Tillväxtverket har varit aktiv i att främja ekonomisk tillväxt och innovation genom flera Interreg-finansierade projekt. Inom Interreg Öresund-Kattegat-Skagerrak-programmet har Tillväxtverket finansierat 34 gränsregionala samarbetsprojekt som främjar hållbar utveckling, innovation och samarbete mellan olika aktörer. Dessa projekt omfattar initiativ inom bioekonomi, transport, energi, och utbildning. Tillväxtverket har också arbetat för att

säkerställa att projekt inom Regionalfonden och Fonden för en rättvis omställning ligger i linje med Östersjöstrategins mål, vilket inkluderar förbättringar av transportförhållanden, energiförsörjning och integration i regionen.

Därtill har Svenska ESF-rådet stöttat flera projekt som bidrar till social inkludering och kompetensutveckling. Ett exempel är utlysningen med fokus på transnationellt samarbete (dnr 2021/00482), där tio förstudier beviljades, varav fyra valde inriktningen transnationellt samarbete inom ramen för Östersjöstrategin. Förstudierna genomfördes under 2022 och syftade till att möjliggöra övergången till programperioden 2021–2027 och fortsätta bidra till strategins sociala dimension.

Ett annat exempel från Svenska ESF-rådet är projektet REDO Academy, finansierat inom utlysningen ”Kompetensutveckling mot en förändrad arbetsmarknad och ett mer hållbart arbetsliv” (dnr 23–027), som syftar till att utbilda anställda inom den svenska rederinäringen i våldsprevention, psykisk ohälsa, normer och makt, inkluderande ledarskap och normkreativ förändringsledning. På temat kompetensförsörjning har också Länsstyrelsen Skåne medverkat i projekt som SB Bridge, som syftar till att stärka den framtida kompetensförsörjningen till blåa och gröna näringar i regionen.

Statens veterinärmedicinska anstalt har deltagit i projektet One Health European Joint Programme (OHEJP), som syftar till att stärka samarbetet mellan myndigheter inom djurhälsa, folkhälsa och livsmedelssäkerhet. Programmet har innefattat forskningsprojekt och integrativa aktiviteter med fokus på livsmedelsburna zoonoser, antimikrobiell resistens och framtida hotbilder. Statens veterinärmedicinska anstalt har varit en av 44 europeiska aktörer från 22 medlemsländer och har deltagit i 16 forskningsprojekt tillsammans med partner från bland annat Danmark, Norge, Estland, Polen, Finland och Tyskland. Statens veterinärmedicinska anstalt har också varit EU:s referenslaboratorium (EURL) för campylobakter och koordinerat aktiviteter för att kvalitetssäkra och harmonisera diagnostik inom EU.

Inom hälsoområdet har även Socialstyrelsen varit engagerad i en Joint Action om implementering av distansmonitorering som finansieras via EU:s hälsoprogram. Enligt Socialstyrelsen har denna aktivitet potential att skapa synergieffekter med NDPHS⁴-expertgruppens intresse för digitalisering och

⁴ NDPHS – Nordliga Dimensionens Partnerskap för Hälsa och Socialt välbefinnande – är ett av fyra Partnerskap under Northern Dimension, som bildades 2003 med syfte att genom konkret samarbete förbättra hälsan och den sociala situationen i Östersjöområdet samt att göra det möjligt för ett större ryskt engagemang i ett nordeuropeiskt samarbete.

distanslösningar inom primärvården. Därutöver har Folkhälsomyndigheten koordinerat flera EU-finansierade projekt som bidrar till folkhälsan i Östersjöregionen. Ett framträdande exempel är projektet LATOHOP, som syftar till att stödja Lettland i genomförandet av deras tvärssektoriella handlingsplan mot antibiotikaresistens. Detta projekt, som finansieras av EU-kommissionen, inkluderar stöd till sjukvårdspersonal inom både human- och djurhälsa samt lantbrukare med verktyg och kunskaper för att förebygga och hantera antibiotikaresistens. Ett annat exempel är implementeringen av den svenska metoden Fysisk aktivitet på recept i nio andra länder, inklusive Litauen och Danmark. Detta projekt syftar till att främja fysisk aktivitet som en del av hälso- och sjukvården i dessa länder.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har deltagit i flera EU-finansierade projekt med fokus på förbättrad krisberedskap. Bland dessa projekt finns Baltic Youth for Resilient Society (BYFORES) och Volunteers and Local Authorities (VOALA), som syftar till att göra samhällen säkra och resilienta med ett ungdomsperspektiv. Myndigheten har haft en samordnande roll gentemot svenska frivilligorganisationer som arbetar med civil beredskap och deltagit i gemensamma seminarier samt genomfört en nationell workshop. Dessutom har Myndigheten för samhällsskydd och beredskap initierat och leder projektet Joint Crisis Communication in the Baltic Region, som finansieras av CBSS-sekretariatet, och fokuserar på att bygga ett nätverk för kriskommunikation mellan Östersjöländerna.

4.2 Verksamhet inom strategins nätverk och samarbetskonstellationer

Under perioden 2022–2023 uppger svenska myndigheter att de har varit aktivt engagerade i olika nätverk och samarbetskonstellationer inom ramen för EU:s strategi för Östersjöregionen. Genom att delta i och leda olika prioriterade områden menar ett antal myndigheter att de inte bara har bidragit till Östersjöstrategins mål, utan också stärkt Sveriges position i regionen och främjat internationellt kunskapsutbyte.

Havs- och vattenmyndigheten har en formell roll som samordnare (Policy Area Coordinator, PAC) för policyområdet PA Hazards (farliga ämnen) inom Östersjöstrategin. Rollen, som tidigare låg hos Naturvårdsverket, övertogs våren 2022. PAC ger kontinuerligt stöd till plattformarna Baltic Sea Region PHARMA och Baltic Sea PFAS. Samarbete sker också med andra prioriterade områden, såsom PA Nutri, PA SAFE, PA Ship och PA Bioeconomy. En gemensam workshop anordnades under Östersjöstrategins årliga forum i Riga den 4 oktober 2023, med syfte att identifiera samarbeten

mellan Östersjöområdet och Ukraina. Havs- och vattenmyndigheten är också aktiv i HELCOM-VASABs arbetsgrupp för havsplanering, som kopplar Östersjöstrategins mål till det regionala samarbetet inom havsplanering.

Vid styrgruppsmötet för PA Hazards i oktober 2023 beslutades att Kemikalieinspektionen ska delta vid framtida styrgruppsmöten med observatörsstatus. Myndigheten har stöttat projektet Zero PFAS II, vilket syftar till att skapa nätverk och utveckla kunskapsutbyte om PFAS genom Baltic Sea PFAS Network. Kemikalieinspektionen har också deltagit i månatliga möten och delat erfarenheter om samarbeten i Sverige.

Därtill har Läkemedelsverket ingått i styrgruppen för PA Hazards. Myndigheten har stöttat initiativet the Baltic Sea Region Pharma Platform (BSR Pharma) och aktivt bidragit till samverkan och dialog på både nationell och internationell nivå. Under perioden 2022–2023 har Läkemedelsverket också deltagit i HELCOM:s Expertgroup Hazard och arbetsgruppen Subteam Pharmaceuticals, samt genomfört sju åtgärder inom Baltic Sea Action Plan som berör läkemedel. Dessutom har myndigheten varit delaktig i Nordiska ministerrådets expertgrupp för AMR och en nationell samverkansfunktion i arbetet mot antibiotikaresistens.

Sjöfartsverket har en central roll som PAC för policyområdet för säker sjöfart (PA Safe), tillsammans med finska Traficom. Detta uppger myndigheten har gett Sverige ökat inflytande och möjlighet till samarbete inom områden som är centrala för Sjöfartsverket och andra svenska aktörer. Även Kustbevakningen samverkar nära med PA Safe och deltar regelbundet i möten om utvecklingsprojekt och initiativ inom Östersjöområdet och följer utvecklingen av flaggskeppsprojekt. Därtill deltar Transportstyrelsen i styrgruppen för PA Safe och i PA Ship (ren sjöfart), där arbete med att harmonisera regler och främja gemensamma åtgärder för att minska sjöfartens miljöpåverkan bedrivs. Myndigheten samarbetar också med Chalmers tekniska högskola för övervakning och mätning av svavelutsläpp på Öresundsbron och deltar i styrgruppen för det nordiska projektet om grön kryssningsturism i Östersjöområdet

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har fått i uppdrag av regeringen att tillsammans med CBSS-sekretariatet koordinera samarbetet inom policyområdet räddningstjänster över gränserna (PA Secure). Under 2022–2023 infördes ett nytt styrande format för PA Secure:s styrgruppsarbete, vilket de rapporterar har gett arbetet ny energi och idéer.

Ett annat område som myndigheten arbetade med under 2023 var att starta upp samarbetsprojekt med fokus på stöd för Ukraina, inklusive projektet Civil Protection Faculty med finansiering från Svenska institutet. Vidare etablerades ett tätare samarbete i policyområde PA Safe och andra liknande uppdrag inom EU:s Donaustrategi.

Inom PA Secure har Sjöfartsverket arbetat med att utveckla handlingsplaner och projekt som stödjer säkerhet och miljöskydd inom sjöfarten i Östersjöregionen. Sjöfartsverket har också deltagit i Baltic Icebreaking Management, ett samarbete med Finland och Estland för att utveckla isbrytningen och erbjuda säker och optimerad vintersjöfart. Inom sjömätning och sjögeografisk information har Sjöfartsverket varit involverat i flera gränsöverskridande samverkansprojekt under svensk och finsk ledning, vilket har bidragit till sjömätningar av viktiga sjöfartsstråk utpekade av HELCOM.

Därutöver har Kustbevakningen deltagit i flaggskeppsprojektet ResQU2 inom PA Secure och i Civil Protection Mechanism genom projektet IMAROS, samt övningsverksamhet för krisberedskap. Inom PA Hazards har Kustbevakningen under 2023 undersökt möjligheterna att bistå Havs- och vattenmyndigheten med undersökningar av kontaminerade vrak och kommer att delta i IMAROS II som påbörjas 2024. Myndigheten deltar också i fiskekontroll och är remissinstans för etableringar av havsbaserad vindkraft, vilket omtalas inom PA Bioeconomy och PA Energy.

Folkhälsomyndigheten har under 2022 och 2023 haft rollen som PAC inom Nordliga dimensionens partnerskap för hälsa och socialt välbefinnande (NDPHS). Myndigheten har lett expertgruppen för antimikrobiell resistens (AMR) och spelat en ledande roll inom WHO:s globala resistensövervakningssystem GLASS, inklusive utveckling av en online-kurs för övervakning av antibiotikaresistens och förbrukning.

Folkhälsomyndigheten uppger hur arbetet inom NDPHS har påverkats av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina, vilket ledde till att flera planerade aktiviteter ställdes in och Ryssland uteslöts från samarbetet. Myndigheten uppger att deras arbete, trots dessa utmaningar, har lett till förbättrad informationsspridning och ökade samarbetsmöjligheter i regionen.

Även Socialstyrelsen har haft en aktiv roll inom NDPHS, särskilt i expertgruppen för primärvård. Gruppen leddes tidigare av Ryssland, men efter Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina tog Sverige över ledarskapet med Estland som medordförande. Expertgruppen har genomfört en omstart

av sitt arbete, inklusive en behovsinventering och prioritering av viktiga områden såsom mental hälsa, äldre och en åldrande befolkning, digitalisering, personcentrerad vård, forskning om primärvård, utbildning och kompetensutveckling av personal, samt modeller för segmentering av patienter. Gruppen har träffats fysiskt i Tallinn och Helsingfors för att diskutera och utbyta erfarenheter kring dessa områden.

Inom djurhälsoområdet har myndigheterna Jordbruksverket och Statens veterinärmedicinska anstalt deltagit i Nordic Baltic Veterinary Contingency Group för att hantera utbrott av smittsamma djursjukdomar. Gruppen består av nordiska och baltiska länder som vill fördjupa samarbetet och kommunikationen mellan veterinära myndigheter och främja utbyte av personal och resurser vid kriser. Statens veterinärmedicinska anstalt har även samarbetat med de nordiska länderna genom Nordic Biopreparedness Forum och deltagit i krisberedskapsövningar som SimEx, för att förbättra samarbetet vid sjukdomsutbrott. Myndigheten har också varit engagerad i nätverket TARANDUS för att öka kunskapen om renens hälsa och välfärd i samarbete med forskare, myndigheter och renägare i Sverige, Norge och Finland. Samtidigt har Jordbruksverket varit aktiv i HELCOM Source to Sea-gruppen, som hanterar jordbruksfrågor, samt i HELCOM CG akvakultur för hållbart vattenbruk i Östersjöregionen.

Post- och telestyrelsen uppger att de har deltagit aktivt i flera nordiska och baltiska samarbeten inom olika områden. Inom ramen för Nordic Network and Information Security har myndigheten samarbetat med regleringsmyndigheterna i Norden och Baltikum för att diskutera nät- och informationssäkerhet. Detta inkluderar implementeringen av EU-direktiven NIS2 och CER, som syftar till att stärka cybersäkerhetskraven och motståndskraften hos samhällsviktig verksamhet. Post- och telestyrelsen har också deltagit i harmoniseringen av internationell statistik genom Nordic-Baltic Working Group on Statistics och i nätverk om konsumenträttigheter inom telekommunikation. Vidare har myndigheten arbetat med koordinering av frekvensanvändning och erfarenhetsutbyte kring frekvensfrågor med grannländer som Danmark, Norge och Finland.

Tillväxtverket och Svenska ESF-rådet har under perioden 2022–2023 aktivt deltagit i flera nätverk och samarbetskonstellationer för att främja genomförandet av Östersjöstrategin. Tillväxtverket har varit en del av nätverket för förvaltande myndigheter i Östersjöregionen, vilket inkluderar regelbundna möten för att diskutera genomförandet av Regionalfonden och Fonden för en rättvis omställning. Under perioden 1 juni 2022 – 30 juli 2023

var Tillväxtverket sammankallande för detta nätverk. Myndigheten har också engagerat sig i Kunskapsnoden för Interreg, där de ansvarar för information och genomförande av Interreg i Sverige, samt deltagit i programmeringsarbetet för Interreg Östersjöprogrammet och Interreg Södra Östersjöprogrammet.

Svenska ESF-rådet har etablerat och lett Baltic Sea Network-ESF (BSN-ESF), ett nätverk som syftar till att utbyta erfarenheter och samordna gemensamma satsningar inom Europeiska socialfonden i Östersjöregionen. Nätverket grundades av Svenska ESF-rådet 2011 och har finansierats av Svenska Institutet. Under 2023 tog Svenska ESF-rådet över ordförandeskapet och arbetade för att förnya engagemanget i nätverket för programperioden 2021–2027. Detta nätverk har en viktig roll i att säkerställa kontinuitet i Socialfondens bidrag till genomförandet av EU:s strategi för Östersjöregionen. I detta sammanhang har Svenska ESF-rådet samarbetat med andra myndigheter, inklusive Tillväxtverket, Jordbruksverket och Universitets- och högskolerådet (UHR), för att visa synergier mellan strukturfonderna och främja transnationellt samarbete.

Ett återkommande tema i länsstyrelsernas rapporter är deras engagemang i nätverk och samarbeten över region- och nationsgränserna. Exempel på detta är Länsstyrelsen Värmland som aktivt har samarbetat inom Grensetjänsten Norge-Sverige för att underlätta rörlighet över gränsen, med syfte att stärka den regionala arbetsmarknaden och konkurrenskraften. Länsstyrelsen Västerbotten har varit aktiv i projekt som INSPECT och SeaMoreEco, som syftar till att övervaka och bevara biologisk mångfald i kustnära områden.

4.3 Nyttä och resultat för den egna organisationen

Enligt svenska myndigheter har arbetet inom EU:s Östersjöstrategi bidragit till betydande förbättringar i informations spridning och kunskapsutbyte mellan medlemsländer, vilket har stärkt deras kapacitet och ökat samarbetet med nationella samt internationella aktörer.

Folkhälsomyndigheten uppger att de genom sitt engagemang inom Nordliga dimensionens partnerskap för hälsa och socialt välbefinnande (NDPHS) har utvecklat verktyg och metoder för att hantera folkhälsoproblem som antibiotikaresistens, vilket har haft en positiv inverkan på myndighetens interna arbete. Läkemedelsverket rapporterar att de har spridit och ökat kunskapen om läkemedel i miljön genom sitt arbete inom Kunskapscentrum för läkemedel i miljön och deltagande i internationella nätverk som

HELCOM och Nordiska ministerrådets expertgrupp för AMR. De uppger att deras arbete har lett till att miljöaspekter fått större betydelse inom EU:s lagstiftning för human- och veterinärläkemedel.

Inom miljö- och hållbarhetsområdet rapporterar Havs- och vattenmyndigheten att de genom sitt arbete som Policy Area Coordinator (PAC) har bidragit till att utveckla policyrekommendationer och projekt inom områden som PFAS och läkemedelsrester i miljön. Projekt som NonHazCity 3 och EMPEREST har varit centrala för att motverka föroreningar i Östersjöns ekosystem. Insatser inom eMSP-NBSR och Capacity4MSP har stärkt kapaciteten för havsplanering och bidragit till en mer samordnad planering i regionen. Kemikalieinspektionen uppger att deras arbete med projekt om båtbottnfärger och Zero PFAS II har stärkt det nationella åtgärdsarbetet för havsmiljön och bidragit till att uppnå miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö. Kemikalieinspektionen framhåller att de genom dessa projekt har samarbetet mellan centrala myndigheter, länsstyrelser och kommuner förbättrats, samtidigt som kunskapen om PFAS har spridits i de baltiska länderna. Naturvårdsverket rapporterar att deras arbete inom HELCOM och Ospar-konventionerna har ytterligare stärkt kapaciteten att hantera miljöproblem som marint skräp och farliga ämnen. Deras deltagande i Nationell Samverkansgrupp för Oljeskadeskydd har förbättrat beredskapen och samordningen vid oljeolyckor, vilket ökar den nationella förmågan att hantera miljökatastrofer.

Kustbevakningens deltagande i Östersjöstrategin har, enligt myndigheten själv, resulterat i konkreta förbättringar genom projekt som IMAROS I och II, AI ARC och ResQU2, vilket har förstärkt myndighetens kapacitet inom miljöräddning, krisberedskap och gränskontroll. Samarbetet inom PA Safe har gett Kustbevakningen tillgång till resurser och nätverk inom Östersjöområdet, vilket underlättar genomförandet av EU-finansierade projekt och utveckling av nya initiativ. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap rapporterar att projekt som BYFORES och VOALA har ökat erfarenhetsutbytet och nätverkandet mellan frivilligorganisationer och offentliga aktörer i Östersjöregionen. Detta har bidragit till att bygga en gemensam säkerhetskultur och stärkt kapaciteten för krishantering och civil beredskap. Projekt som Joint Crisis Communication in the Baltic Region har också förbättrat kriskommunikationen och samarbetet mellan Östersjöländerna.

Inom digitalisering och infrastruktur rapporterar Post- och telestyrelsen att de genom sitt deltagande i EU-finansierade projekt och internationella

samarbeten har kunnat stärka den digitala infrastrukturen och förbättra nät- och informationssäkerheten i Sverige. Enligt myndigheten har projektresultaten ökat kapaciteten och robustheten i den digitala infrastrukturen, särskilt längs Norrlandskusten och kopplingarna till Norge. Vidare rapporterar myndigheten att samarbetet inom Nordic NIS har harmoniserat cybersäkerhetskraven och stärkt motståndskraften hos samhällsviktig verksamhet. Trafikverket uppger att de har förbättrat sina arbetsmetoder för transportplanering och infrastruktur genom sitt engagemang i Östersjöstrategin. Deras deltagande i projekt som Europe's Rail och ScanMed RFC har enligt Trafikverket lett till bättre samordning och effektivare användning av resurser, vilket har resulterat i förbättrade transportvillkor och minskad miljöpåverkan.

Genom sitt deltagande i Östersjöstrategin uppger Svenska ESF-rådet att de har främjat transnationellt samarbete och kompetensutveckling. Projekt som REDO Academy har resulterat i utbildning för 2 000 personer inom den svenska rederinäringen, vilket myndigheten menar bidrar till en mer inkluderande och hållbar arbetsmiljö. Workshops och informationsinsatser har ökat kunskapen om strategins möjligheter och attraherat nya aktörer till Socialfonden. Tillväxtverket rapporterar att deras engagemang i Östersjöstrategin har stärkt deras internationella nätverk och genomfört gemensamma insatser för företag och EU-finansiering av samarbetsprojekt. Strategin ger, enligt myndigheten, ett politiskt åtagande och ett policyramverk som stödjer gränsöverskridande samarbete och den regionala utvecklingspolitiken i Sverige.

Socialstyrelsen uppger att deras engagemang i NDPHS-expertgruppen har gett ökad kunskap om primärvården i Östersjöområdet, vilket är värdefullt för att stärka primärvården och omställningen till en god och nära vård i Sverige. Vidare uppger myndigheten att deras deltagande också gett insikt i utvecklingsarbeten i andra länder, vilket har gett inspiration och kunskap som är relevant för Sveriges egen utveckling inom primärvården. Jordbruksverket rapporterar att genom projekt som Blue Platform och Waterdrive har de stärkt sina kontakter med förvaltningsmyndigheter och forskningsinstitut i regionen. Detta har enligt Jordbruksverket underlättat kompetens- och erfarenhetsutbyte och bidragit till spridning av metoder och modeller för att minska näringsläckage. Vidare framhåller myndigheten att deras deltagande i nätverk som Nordic-Baltic Veterinary Contingency Group (N-B VCG) lett till ökad samsyn kring gemensamma utmaningar och skapandet av nya nätverk, vilket de menar stärker deras kapacitet att hantera smittsamma djursjukdomar.

Sveriges geologiska undersökning rapporterar att genom projekt som HazArctic och KLIVA har de ökat förståelsen för sura sulfatjordars påverkan på miljön. Myndigheten uppger även att arbetet med Symphony och regeringsuppdraget om förorenade sediment har stärkt deras kapacitet att bidra till en bättre havsmiljö. Samverkan och informationsutbyte mellan myndigheter har också förbättrats genom deltagandet i SESAM och andra nätverk. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut har genom projekt och samarbeten förbättrat sina rutiner och verktyg för miljöövervakning och datainsamling, vilket har lett till bättre beslutsunderlag och ökad kunskap om Östersjöns ekosystem. Enligt institutet har arbetet med ClimeMarine har förbättrat förutsättningarna för att integrera klimatförändringsaspekter i marin förvaltning och planering, vilket är avgörande för en hållbar utveckling av havsmiljön.

Deltagandet i Östersjöstrategin har enligt Sjöfartsverket utvecklat myndighetens nätverk och förbättrat finansieringsmöjligheterna inom viktiga utvecklingsområden för sjöfarten. Projekten WINMOS III och Baltic Sea e-Nav har förbättrat vintersjöfarten och utvecklat sjökortsstandarder, vilket ökar säkerheten och effektiviteten inom sjöfarten. Som koordinator för PA Safe uppger Sjöfartsverket att de har påverkat innehåll och prioriteringar i EU:s programplaner, vilket har resulterat i ökad finansiering för projekt som stöder policyområdets mål.

Genom sitt engagemang redogör Transportstyrelsen för att de har stärkt sin kapacitet att genomföra och övervaka regelverk som bidrar till miljöskydd och säkerhet inom sjöfarten. Projekten har enligt myndigheten lett till förbättrade arbetsmetoder och verktyg för att minska utsläpp och främja hållbara transportlösningar. Samverkan med andra aktörer har resulterat i en mer effektiv och samordnad tillsynsverksamhet, vilket de menar bidrar till konkreta miljöförbättringar och stärkt sjöfartssäkerhet i Östersjöregionen.

Länsstyrelserna uppger att deltagandet i Östersjöstrategin har varit värdefullt även för dem. De rapporterar att deltagandet har lett till ökad kompetens och förbättrad samverkan inom och utanför deras organisationer. De framhåller att länsstyrelserna, genom strategin, har fått tillgång till nya metoder och verktyg som flera länsstyrelser uppger förbättrar deras kärnverksamhet, och därmed leder till konkreta förbättringar i vattenkvalitet och biologisk mångfald.

4.4 Synergier mellan och inom myndigheter och näringsliv i regionen

De svenska myndigheterna som uppdragits att bidra till genomförandet av EU:s Östersjöstrategi rapporterar att arbetet har skapat betydande synergier mellan och inom myndigheter och näringsliv i regionen. Enligt Folkhälsomyndigheten har deras deltagande i olika nätverk och projekt främjat samarbeten med andra svenska myndigheter som Jordbruksverket och Läkemedelsverket samt internationella partners. Detta har lett till gemensamma initiativ som förbättrar folkhälsa och hållbar utveckling, inklusive utvecklingen av nya metoder för att hantera antibiotikaresistens inom NDPHS.

Samarbeten mellan myndigheter och näringsliv har också noterats inom miljöskyddet. Havs- och vattenmyndigheten uppger att de genom sin samordningsfunktion inom PA Hazards har bidragit till arbetet inom Helsingforskonventionen (HELCOM). I samarbeten med myndigheter som Jordbruksverket, Naturvårdsverket och Sjöfartsverket har de stärkt havsplaneringen och utvecklat policyrekommendationer för hantering av farliga ämnen, vilket gynnar den maritima strategin och miljöskyddet i Östersjön. Naturvårdsverket rapporterar att de arbetat nära med Havs- och vattenmyndigheten och andra aktörer för att uppnå miljömålen och Agenda 2030. Deras samarbeten inom det nordiska nätverket syftar till att Norden ska bli världens mest hållbara region 2030, med fokus på projekt som motverkar marint skräp och förbättrar havsförvaltningen.

Gemensamma initiativ som PFAS-nätverket lyfter Kemikalieinspektionen, Livsmedelsverket och Naturvårdsverket upp som ett konkret samarbete som förbättrar kemikaliekontrollen och minskar riskerna för människan och miljön. Detta stödjer Livsmedelsverkets uppdrag om säkra livsmedel och dricksvatten. Läkemedelsverket framhåller att Östersjöstrategin har möjliggjort en utvidgning av deras internationella samarbete inom hållbarhetsarbetet relaterat till havsmiljön. Strategins fokus på läkemedel i miljön och Agenda 2030 har även skapat synergier med deras arbete mot antibiotikaresistens och samverkan med internationella aktörer som WHO och EU-kommissionen.

Kustbevakningen rapporterar att deras deltagande i samarbeten som Helsingforskommissionen (HELCOM) och Köpenhamnsavtalet har främjat skyddet av den marina miljön. Årliga miljöskyddsövningar som Balex Delta och SweDenGer har stärkt kapaciteten att hantera miljöhot i Östersjöregionen genom ökat samarbete och bättre koordinering. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har också funnit synergier

mellan olika regeringsuppdrag och engagemanget i Östersjöstrategin genom projekt som CASCADE. Samarbetet inom oljeskadeskydd genom HELCOM Response och dess expertnätverk Shore menar myndigheten har förbättrat samverkan vid föroreningsolyckor nära kusten. Deras arbete med att koordinera oljeskadeskyddsmateriel till EU:s civilskyddspool ska också ha stärkt förmågan att hantera större föroreningsolyckor i regionen.

Enligt Post- och telestyrelsen har myndighetens samarbete inom ramen för Nordic-Baltic Working Group on Statistics och Nordic NIS främjat harmoniseringen av regler och standarder samt förbättrat informationsutbytet mellan länderna. Post- och telestyrelsen framhåller även att deltagandet i CEF2 Digital har stärkt den digitala infrastrukturen, som bidrar till den fortsatta digitaliseringen och det digitala samarbetet mellan länderna i regionen. Även Tillväxtverket meddelar att Östersjöstrategin ger ett policyramverk för gränsöverskridande samarbete och ett politiskt åtagande från EU- länderna i närområdet. Internationellt samarbete och vikten av ett territoriellt perspektiv genomsyrar den regionala utvecklingspolitiken. Tillsammans ger det tyngd åt vikten av det gränsöverskridande perspektivet, enligt myndigheten.

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut rapporterar att deras samarbeten med Havs- och vattenmyndigheten, Sveriges geologiska undersökning och Göteborgs universitet inom ClimeMarine-projektet har skapat betydande synergier för att förbättra den marina förvaltningen och integrera klimatförändringsaspekter. Institutet noterar också att deras deltagande i internationella nätverk som EMODnet och HELCOM har främjat samordning och harmonisering av datahantering.

Ett annat samarbete som involverar Havs- och vattenmyndigheten och Sveriges geologiska undersökning, men också Naturvårdsverket, Statens geotekniska institut och länsstyrelserna är hanteringen av förorenade sediment och arbetet med att förbättra havsmiljön. Sveriges geologiska undersökning rapporterar att projekt som SeaMoreEco och SESAM har bidragit till en mer integrerad hantering av miljöfrågor i Östersjöregionen.

Inom transportsektorn meddelar Trafikverket att samarbetet med motsvarande myndigheter i Norge och Finland har lett till gemensamma projekt för att förbättra transportinfrastrukturen, såsom elektrifiering av järnvägen mellan Laurila, Torneå och Haparanda. Trafikverket rapporterar också om deras bidrag till utvecklingen av gröna sjöfartskorridorer inom ramen för Clydebankdeklarationen, vilket bidrar till fossilfria transporter.

Transportstyrelsen rapporterar att deras samarbeten med Sjöfartsverket, Trafikverket, Energimyndigheten och Havs- och vattenmyndigheten har utvecklat initiativ och projekt som bidrar till en renare och säkrare sjöfart, inklusive projekt för anslutning av tankfartyg till landström som exemplifierar hur myndigheten och näringslivet tillsammans minskar utsläppen och förbättrar miljön.

Sjöfartsverket rapporterar att deras deltagande i Baltic Icebreaking Management och sjömätning har stärkt relationerna med finska och estniska myndigheter, vilket har lett till gemensamma utvecklingsprojekt. Inom PA Safe har Sjöfartsverket utvidgat sitt nätverk och förbättrat koordineringen av sjöfartsrelaterade initiativ, vilket gynnar både myndigheten och sjöfartssektorn.

Samarbetet inom Nordic Baltic Veterinary Contingency Group har enligt Statens veterinärmedicinska anstalt förbättrat kommunikationen och samverkan vid utbrott av smittsamma djursjukdomar, medan nätverket MedVetNet Association har främjat ett integrerat One Health-arbetsätt. Genom TARANDUS-nätverket har anstalten förbättrat beredskapen för att hantera klimatförändringars effekter på renskötseln, vilket bidrar till hållbar utveckling och god djurhälsa.

Svenska ESF-rådet rapporterar att deras roll som nationell kontaktpunkt för programdelen för Sysselsättning och social innovation inom ESF+ skapar värdefulla synergier med andra uppdrag. De beskriver hur deras värdskap och deltagande i möten och nätverksaktiviteter, där de samverkar med aktörer som Tillväxtverket, Föreningen Norden och Interact, stärker deras integrerade arbete inom både social innovation och Östersjöstrategin. Genom dessa aktiviteter främjas dialog och samarbete med olika europeiska institutioner och Interreg-program, vilket enligt rådet stödjer deras övergripande mål att bidra till ett mer socialt och inkluderande Europa.

Länsstyrelserna uppger att de aktivt har arbetat för att skapa synergier inom sina egna organisationer och med andra myndigheter och näringslivsaktörer. Genom att delta i gemensamma projekt och nätverk har de kunnat kombinera resurser och expertis för större genomslag och effektivitet i sina insatser. Länsstyrelsen Östergötland och Länsstyrelsen Västmanland rapporterar att de tillsammans har arbetat med projektet Framtidens solcell för att inspirera små och medelstora företag att investera i solenergi, vilket bidrar till minskade koldioxidutsläpp och ökad konkurrenskraft för näringslivet i regionen. Länsstyrelserna bedriver också ett projekt som erbjuder

lantbrukare enskild rådgivning och kurser inom Greppa Näringen i samarbete med LRF, Jordbruksverket och andra företag inom jordbruksnäringen. Insatserna syftar till att öka möjligheterna för minskat växtnäringsläckage och klimatpåverkan från jordbruket, samt utveckla säker användning av växtskyddsmedel.

5. Sammanfattning

Svenska myndigheter rapporterar att deras arbete inom EU:s Östersjöstrategi har bidragit till att främja hållbar utveckling i regionen. Strategin har tjänat som en plattform för samarbete, nätverk och projekt som stöder strategins olika delmål. Genom informationsutbyte och gemensamma insatser uppger myndigheterna att de har kunnat lära av varandra och förbättra sina verksamheter. De anger också att EU-finansiering har spelat en viktig roll i att möjliggöra dessa projekt och samarbeten.

Myndigheterna beskriver att arbetet med strategin har stärkt deras kapacitet och lett till framsteg inom områden som folkhälsa, miljöskydd, transport och digitalisering. Genom samarbete har svenska myndigheter och länsstyrelser genomfört projekt som syftar till att förbättra både miljön och livskvaliteten i Östersjöregionen. Nätverk på olika nivåer, från lokal till internationell, har etablerats, vilket flera myndigheter uppger har främjat samarbetet och ökat effektiviteten i genomförandet av strategins mål.

Mellan juli 2022 och juni 2023 innebar det svenska ordförandeskapet i EU:s Östersjöstrategi ett aktivt arbete med att genomföra strategins handlingsplan och att utforska nya samarbetsvägar, särskilt i relation till stödet för Ukraina. Ett exempel på detta var en konferens om Ukraina i Stockholm, som resulterade i flera nya samarbeten rörande bland annat civilsäkerhet och miljöskydd.

Under ordförandeskapet representerade Sverige strategin vid flera internationella möten, vilket förstärkte samarbetet mellan länderna i Östersjöregionen. Dessa aktiviteter reflekterade ett engagemang för att främja regionens stabilitet och motståndskraft genom fokus på utbildningsinsatser, medicinsk träning och utveckling av digital infrastruktur.

Sammanfattningsvis har samtliga svenska myndigheter som uppdragits att bidra till genomförandet av EU:s Östersjöstrategi, uppgett att de arbetat med projekt som syftar till att uppnå ett eller flera av strategins tre delmål under 2022 och 2023. Dessa insatser har inkluderat samverkan och

utveckling av lösningar på komplexa problem, vilket flera myndigheter lyfter fram som bidragande till en hållbar utveckling i Östersjöregionen.

Framgent uppger de svenska myndigheterna att de kommer att fortsätta att arbeta med projekt som adresserar gemensamma utmaningar som miljöskydd, ekonomisk integration och infrastrukturell sammanlänkning. Detta kommer att inkludera förstärkta åtgärder för att skydda Östersjöns marina miljö och förbättra regionens ekonomiska potential genom innovation och hållbar utveckling.

För att genomföra strategins mål och bygga vidare på tidigare resultat understryker flera myndigheter att samarbete mellan Sverige, andra länder i Östersjöregionen, EU och internationella organisationer är nödvändigt. De betonar att gemensamma ansträngningar är av stor vikt för en hållbar och säker framtid för regionen.

